

Загороднюк В. С.

Херсонський державний університет

ТЕМАТИКА МАЗЕПІАНИ В ІСТОРИЧНІЙ ЖУРНАЛІСТИЦІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ (НА МАТЕРІАЛІ ЖУРНАЛУ «ЛОКАЛЬНА ІСТОРІЯ»)

Стаття присвячена дослідженню і аналізу тематики образотворення українського гетьмана Івана Мазепи у журналі «Локальна історія», що ввійшов у інформаційний простір, використовуючи напрацювання історичної науки та історичної журналістики. Таке поєднання дає виданню можливість науково-популярного висвітлення найрізноманітніших історичних тем для широкого кола реципієнтів. Велика кількість досліджень про Івана Мазепу не стала перешкодою для цього журналу подати такі публікації, що дають новий імпульс розуміння і сприйняття цієї особистості, що внесла великий потенціал в українське державобудування. І він залишається актуальним і в сьогоденні. Дослідження Т. Таїрової-Яковлевої, В. Ляска, Є. Чернецького, В. Молодого, Н. Терамає, О. Ковалевської, С. Сегеди, С. Липовецького та інших учених і журналістів, які друкуються в «Локальній історії», підтверджують цю тезу.

У статті показано їхню різноматематичність, різножанровість. І це логічно пояснює, адже таким чином окреслюється змістова наповненість друкованих матеріалів. З них постає образ гетьмана в діях, вчинках, планах, надіях. У дослідженні акцентується увага на теперішню мазепіану, її версії, вплив на сучасні державотворчі процеси. Вже назви рубрик: «Ексклюзив», «Геральдика», «Артефакт», «Пошуки», «Кіно», «Пам'ять», матеріали яких аналізуються у цій статті, дають уявлення про масштабний діапазон мазепіани.

У цьому дослідженні акцентується увага саме на тих публікаціях «Локальної історії» про Івана Мазепу, що спонукають до подальших наукових пошуків, стверджують на основі нових фактів раніше висунуті гіпотези, дають матеріали для нових краєзнавчих пошуків, публіцистичних дискусій, що сприяє розвитку історичної журналістики.

Ключові слова: історична журналістика, історія, журнал, тематика, мазепіана, факти, дослідження.

Постановка проблеми зумовлена дослідженням тематики матеріалів про гетьмана Івана Мазепу в журналі «Локальна історія», що в ньому представлена в одному номері різножанрово та різноматематично. Це видання інформаційно-історичної концепції, науково-популярне, вписується в русло історичної журналістики.

У цьому спрямуванні Марина Дорош констатує: «Повільно і невпевнено історична журналістика таки рухається вперед. Для успіху треба відповісти лише на кілька запитань: хто має писати, де це робити – і чи потрібен наук-поп узагалі?» [3]. На це зауважуємо, що історична журналістика попри всі складнощі – розвивається. А на питання «чи потрібен наук-поп узагалі?» однозначно відповідаємо ствердно. Адже пересічний реципієнт у переважній більшості буде читати науково – популярне видання, а не монографічне дослідження. Часопис «Локальна історія» подає якісний інформаційний продукт історичної тематики у якому переважає аргументованість на факти з мінімі-

зованою суб'єктивністю. Кольорові та чорнобілі світлини гармонійно доповнюють текстовий матеріал. Звичайно, тематика і проблематика мазепіани не вичерпується одним номером цього видання, її динаміка має потенціал, у цьому переконуємося коли читаємо його матеріали. Залишається проблема накладу цього журналу для найширших верств читачів. Та вона не є тільки видавничою проблемою, її продовження бачиться у розвитку загальної і політичної культури, потягу до читання, вихованні патріотизму, на що і спрямовується історична журналістика.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Бібліографічно-джерельна база про життя та діяльність гетьмана України Івана Мазепи досить обширна. За нашими приблизними підрахунками становить близько 500 одиниць. У них всебічно висвітлюється історичні реалії тієї епохи, роль і місце у ній цієї особистості. Ми зупиняємося лише на кількох останніх з них, що сфокусовані в одному виданні, а саме в журналі «Локальна історія».

Для реципієнта це зручно, адже він із нього отримує стислу інформацію, що наявна у розширеному форматі у сотнях інших джерел. При цьому зберігається її академічна достовірність і водночас додається науково-популярне трактування і деякі нові погляди з цього питання. Дев'ятий номер 2021 року часопису «Локальна історія» відкриває дослідження Віталія Ляски «Мазепа Janus Макогін». У ньому простежується традиція мазепинського впливу на сучасні реалії, зокрема дії морського офіцера США українського походження Яків Макогон. В інтерв'ю Юрка Пуківського з Тетяною Таїровою-Яковлевою «Дітище Мазепи проіснувало до кінця XVIII століття» стверджується про «Мазепине правління як найуспішніший період в історії України» [14, с. 4]. Життєві реалії українського лідера тут висвітлюються у площині дипломатичній, військовій, також підприємницькій. Його система господарювання на той час була дуже ефективною, прибутковою. У матеріалі Христини Коціри «Батьківщина гетьмана Вані» не тільки порушується питання місця народження Івана Мазепи, а й в цьому вимірі проблеми національної свідомості, сучасного політичного життя. У геральдичній науці переважає інформація про гетьманський герб Мазепи, а про князівський герб Мазепи її менше. Євген Чернецький публікацією «Герб із багатьма невідомими» у якійсь мірі урівноважує цю інформацію. Доповненням інформацією про гетьмана як вірянину і мецената є матеріал Володимира Молодого «Поява і повернення арабського мазепинського Євангелія», що дає новий імпульс розвитку християнської віри в арабському світі. Інформація «Мазепинка» Святослава Липовецького дає розуміння еволюції форми одягу українських військових, вплив на неї мазепинських традицій і як реалізується вона в сучасних умовах, зокрема в головному уборі – мазепинці. У цих та багатьох інших дослідженнях про Івана Мазепу наявні чисельні факти, що підтверджують його потенціал лідера, який потрібно вивчати, осмислювати і найдоцільніше приміняти в сучасному державотворенні.

Постановка завдання. Мета дослідження – показати історичну змістову матеріалів про Івана Мазепу, її достовірність і відповідність фактам, впливу на події тогочасні і теперішні. При прочитанні мазепіани у «Локальній історії» застосовувався історичний метод, що дозволило науковий підхід у констатації надрукованих матеріалів, і це стало об'єктом нашого дослідження, а осмислення в них різних фактів, подій, дат, явищ його предметом. А біографічний метод забезпечив

розуміння світоглядних переконань головного персонажа і персонажів, їхніх дій та вчинків, освіченості, родинних зв'язків, морально-етичних питань, естетичних запитів, особистого життя, що вписується в курс історичної журналістики і реалізується у часописі «Локальна історія»

Виклад основного матеріалу. Поява в українському інформаційному просторі видання «Локальна історія» є підтвердженням того факту, що наповнюється ще одна сторінка нашої драматичної і трагічної історії, без знання якої унеможливаються націєтворчий і державотворчий процеси в Україні. «Метою створення журналу було дати суспільству зрозумілий та якісний продукт, який би показував, чому історія важлива, чому вона актуальна сьогодні та як може бути використана для проєкцій на майбутнє» [12].

Перший номер, «Локальної історії», що вийшов у листопаді 2018 р., і наступні номери дають відповідь на ці питання, науково-популярно та дотримуючись академічної достовірності, висвітлюють історичну тематику. Один із багатоможливих варіантів відповіді, як може минуле впливати на сучасне дізнаємося на прикладі публікації Віталія Ляски «Мазепа Janus Макогін». Відголос мазепинського питання появився в американському журналі «Time» за грудень 1941 р. Один із дописувачів, Яків Макогін, захищав свою честь, відповідаючи за наклеп на нього у попередньому номері журналу. Йдеться не про особисту образу, це питання національного значення: «Я не є ніяким квіслінгом чи маріонеткою Гітлера, не торгую антикваріатом та не отримую грошей від американських нафтовиків, – а майбутнє України лежить у площині національного самовираження українського народу» [9, с. 1]. Автор цієї цитати стверджував, що він з роду Мазепи і Розумовського. Довести правдивість цієї генеологічної тези не просто. Та суть в тому, що Яків Макогін народився в Україні та згодом став жителем США і з дружиною Сюзанною Фалон всіляко сприяв розв'язанню різних українських проблем: «Вони допомагали жертвам пацифікації, віддавали сотні тисяч доларів на еміграційні українські інституції, заснували Українське пресове бюро в Лондоні, фінансово підтримували УВО та ОУН» [9, с. 1]. Саме за такими і подібними справами народжувалася сучасна Україна. Якщо Яків Макогін і не був кровним Мазепиним потомком, то він духовно зріднився з ним, як і всі, хто буде і захищає Україну. Віталій Ляска підсумовує: «Підозрюю, щось мазепинське є у кожному з нас» [9, с. 1]. І гетьманська ідея про самостійну державу реалізовується

тими, хто солідарний з нею і в міру своїх сил, і можливостей вносить свою лепту у цей складний процес, як це робив Яків Макогін.

Журнал «Локальна історія» часто практикує висвітлення інформації за принципом: інтерв'юер – респондент. Це надає друкованим матеріалам стрункішої композиції, динамічності. А поставлені інтерв'юером питання до обраної теми свідчать про рівень його підготовки, обізнаності з нею. Відповідно це налаштовує і респондента на аргументовані та цікаві відповіді. Діалог між Юрком Пуківським і Тетяною Таїровою-Яковлевою на мазепинську тему підтверджує сказане. Із нього дізнаємося не тільки про традиційну негативну оцінку російських авторів діяльності Івана Мазепи, а й критичне ставлення до нього українських дослідників: Михайла Грушевського: Миколи Костомарова, Олександра Лазаревського. М. Грушевський писав: «Мазепа в дійсності не був ніяким яскравим репрезентантом українського автономізму» [2, с. 199]. На противагу йому він наводить приклади діяльності Петра Дорошенка і Пилипа Орлика. В інтерв'ю з Т. Таїровою – Яковлевою читаємо таку оцінку ученого – історика, наводячи «паралелі з тим, що відбулося з Україною в часи Мазепи, і з тим, що трапилося за життя самого Грушевського» [14, с. 4]. І коли гетьман прикладав зусилля для формування української армії, то голова Центральної Ради не вбачав у цьому актуальної потреби. Про це детальніше є у дослідженні В. Матяшук «Помилки військової політики М. Грушевського як голови Центральної ради» [11].

Чи не найдраматичнішим питанням в історії відносин між Мазепою і Петром I є події 1709 р. Перехід українського гетьмана до шведського короля, особливо в російській історії, трактується однозначною зрадою, не враховуються його намагання створення незалежної держави. Та є серед російських істориків й інші судження на цю проблему. Професорка Санкт-Петербурзького державного університету Т. Таїрова-Яковлева як респондент констатує: «Тоді відступництво й переходи зрадою не вважали. Сьогодні ти був з одним гетьманом, завтра – з іншим. Сьогодні твої союзники татари, завтра – москалі, післязавтра – ляхи, і так без упину. Це була така епоха, доволі страшна, дуже жорстока...» [14, с. 5]. Вона отримала назву – Руїна, що характеризувалася занепадом державності в Україні, у часовому періоді дослідники в основному говорять про рік 1657 – смерть Богдана Хмельницького і 1687 р. – початок гетьманства Івана Мазепи, який зумів

державотворчі процеси активізувати, надати їм новий імпульс розвитку. Тому Т. Таїрова-Яковлева продовжує: «Це епоха боротьби за владу і, звичайно, вона сформувала Мазепу як особистість» [14, с. 5]. Його політична концепція фокусувалася у запуску інвестицій на подолання Руїни. І як головне, дослідниця підсумовує: «Але саме він зумів вивести Україну з жаху Руїни, й у цьому головна його заслуга як політика» [14, с. 5]. Зрозуміло й цікаво пояснює респондентка родовід гетьмана і вплив цього чинника на його кар'єру.

Поєднання наукового і популярного, що наявні у матеріалі Христини Коріци «Батьківщина гетьмана Вані» сприяє читати його зацікавлено та водночас викликає закономірні питання, що залишаються на даний час без переконливої відповіді. Наведені у ньому історичні факти не дають її, а саме, де народився Іван Мазепа. Не дають її і перекази, припущення місцевих жителів. Водночас, в «Енциклопедії Українознавства» це місце подається однозначно: «... нар. в с. Мазепинцях на Білоцерківщині...» [4, с. 1430]. В енциклопедії «Українське козацтво» це також підтверджується: «Народився у с. Мазепинцях (тепер Білоцерківського р-ну Київської обл.) [16, с. 356]. Натомість, Самійло Величко писав: «W~тць его, Степань Мазепа, мешкаль тих временъ в Белоцерковщине, в маестности своей Мазепинцях» [1, с. 472]. Тобто, у літописця йдеться про те, що батько Івана Мазепи – Степан Мазепа жив у с. Мазепинцях, а не про те, що в цьому селі народився майбутній гетьман України. Хоча, ймовірність така дуже велика. Та проблема порушена, в обіг введені думки науковців, які спонукають до подальшої пошуково – дослідницької роботи. Дані археологічних розкопок, що проводилися у селі Мазепинцях Білоцерківського району Київської області 2006 р. не підтвердили наявності у ньому місця народження гетьмана. На рахунок встановлення точного цього місця, слушною є думка історика і краєзнавця Євгена Чернецького: «Але для цього треба розкопати все село. Обійти кожну садибу в Мазепинцях, кожен город, зібрати всю кераміку, оформити повний реєстр знахідок – і вже з цього робити висновки» [6, с. 17]. Цією публікацією і спрямовуються подальші дослідження. А її не наукова назва «Батьківщина гетьмана Вані» дає читачеві шанс прочитати про історичну проблему просто і зрозуміло. Євген Чернецький порушує ще одне питання мазепіани. У його дослідженні «Герб із багатьма невідомими» читаємо: «Імператор Священної Римської імперії Йосиф I (1678–1711) підписав резолюцію про надання Іванові Мазепі

титулу й герба імперського князя» [18, с. 22]. Це відбулося 1 вересня 1707 р. і свідчить про динаміку тодішніх політичних перипетій. Наступна теза пояснює їх: «Вважають, що Йосиф I підписав резолюцію на прохання царя Петра I. Той саме планував скасувати гетьманство, титул мав стати такою собі компенсацією для Мазепи» [18, с. 22]. Доречним є і наведення наступного факту, що пояснює дипломатичну позицію Йосифа I: «Що цікаво, того самого дня імператор уклав угоду зі шведським королем Карлом XII, який уже воював з Московією» [18, с. 22]. Виступ же Івана Мазепи з Карлом XII проти Петра I є логічним продовженням цього процесу. А використання Мазепою свого герба впродовж гетьманування є доведеним фактом. Один з них навіть має релігійно – арабське підтвердження. Володимир Молодий зазначає: «Року 1708 за гроші Івана Мазепи в Алеппо арабською мовою видали християнське Євангеліє» [13, с. 44]. Це видання має драматичну історію. Із сирійського міста Алеппо його доставляли до Батурина, але українське місто вже було зруйноване московським військом у листопаді 1708 р. і цю книгу доставили у Ніжин. 1893 року професору Олексію Дмитрієвському вдалося її знайти в ніжинському храмі і доставити до Києва, «... яку він потім описав як арабське Євангеліє з гербом Івана мазепи...» [13, с. 45]. Нині вже є факсимільне видання цієї пам'ятки, що сприяє налагодженню українсько-лівійським відносинам. Залишається відкритим питання про долю герба від Йосифа I і для науковців, і для історичної журналістики.

Висвітлення питання Ольгою Ковалевською про анатему українському гетьману дає розуміння того, що в релігію вплелася і політика. Наводимо кілька тез на противагу анатемі російської православної церкви: «Вселенський патріархат ніколи не визнавав анатемі українського гетьмана – вважав, що вона накладена не за провину перед Церквою, а з політичних причин» [5, с. 46]. Собором єпископів Української греко-католицької церкви у Канаді 1959 року прийнята постанова: «Анатему вважаємо недійсною та неіснуючою, а самого гетьмана визнаємо за одного з найбільших церковно-державних мужів» [5, с. 49]. «У 1994 році УПЦ Київського патріархату назвала зняття анатемі актом офіційним та остаточним» [5, с. 49]. «Року 2008 тодішній президент Віктор Ющенко, перебуваючи з візитом у Росії, попросив патріарха Алексія II підтвердити цей факт. Відповіді не надійшло» [5, с. 49]. З наведеного можна робити висновок, що дана проблема є не тільки об'єктом історичної журналістики, а й політичної та релі-

гійної. Вона ще більше є ваговою при дослідженні питання про поховання Івана Мазепи, подальшу долю його могили і праху. У часописі «Локальна історія» і це актуалізується, дається аргументований матеріал та одночасно і питання без аргументованої відповіді.

Спроби образотворення Івана Мазепи у кінематографічному мистецтві увінчалися вісімнадцятьма фільмами [17]. З них постає особистість енергійна, вольова, суперечлива, амбітна, здатна на рішучі дії та вчинки. Чи не найпереконливіше це відтворено у фільмі «Молитва за гетьмана Мазепу» режисера Юрія Іллєнка. У «Локальній історії» матеріал Наталії Терамає «5 причин ще раз подивитися «Молитву за гетьмана Мазепу» дається оцінка та аналіз цьому творові, мотивація подивитися його по-новому. Перелік цих 5 причин: пророцтво, актори, художник, інтелектуальний квест, вивчити свою історію – дає реципієнтові бачення обрамлення цієї стрічки, подивитися її очима не колоніального глядача: «Так Іллєнко безжально розставляє акценти. Він показав, «колонія» мала право на бунт. Підніс Мазепу до рівня монархів – шведського короля і московського царя» [15, с. 63]. Така концепція фільму, який знімався 2001 року не була сприйнята уже незалежною державою: «Після прем'єри в Україні фільм зник – його не було ані в кінотеатрах, ані на телебаченні, ані в інтернеті» [15, с. 63]. Уже цей факт дає вагомий підстави ще раз привертати увагу до цього фільму, адже він втілює українську державотворчу ідею, має свої художні особливості, що виходять за традиційні рамки українського кіно і це вирізняє його з поміж інших фільмів цієї тематики. Наведена інформація Наталією Терамає спонукає до роздумів. П'ять причин зазначених авторкою на рахунок ще раз подивитися цей фільм, вдумливий реципієнт може збільшити. В анотації до її публікації зазначено: «Треба було досвідчити війну з Росією, щоб сприйняти його по-новому» [15, с. 63]. Ця війна спонукає і академічну історію, й історичну журналістику до об'єктивності, до висвітлення фактів правдиво, як давно минулих, так і теперішніх. Фільм «Молитва за гетьмана Мазепу» у наш час «можна легально подивитися онлайн» [15, с. 65].

Для масового читача чи не найцікавішим відносини між Іваном Мазепою і дочкою генерального судді Василя Кочубея. У мазепіані часто це описується, посилаючись на почуття чоловіка до жінки або жінки до чоловіка. Не заперечуючи цей вагомий аргумент, звертаємося до дослідження О. Криштопа «Найдраматичніший роман в історії України: був чи не було?». За ним на початку даємо

одну із характеристик Івана Мазепи, що дозволяє робити припущення про нього, як чоловіка, здатного закохуватися: «Гетьман ще за життя здобув слави героя-коханця» [7, с. 37]. Далі автор посилається на дипломатичні свідчення: «Року 1707 французький дипломат у Варшаві Франціс Бонак писав: «Як я чув, гетьман Мазепа, поза іншими своїми прикметами, приваблює легко до себе своїми чарами жінок, як хоче цього». Зрештою, такі чутки вплинули на відомий романтичний образ Мазепи» [7, с. 37]. О. Криштопа наводить основний доказ цих відносин, посилаючись на донос Василя Кочубея Петрові І про зраду Івана Мазепи. Однозначно можна стверджувати, що у цих перипетіях державницьке і особисте перепліталось. При цьому посилаються ще на листи гетьмана до Мотрі, які деякі дослідники не вважають автентичними. На що О. Криштопа коментує: «У буд-якому разі листи, які начебто Мазепа писав Мотрі, – прекрасні. Якщо це навіть підробка, то її варто було вигадати» [7, с. 39]. Беручи до уваги тільки цей аспект у цій історії, розуміємо, що дослідження для історичної журналістики є.

Тематика мазепіани закорінена у минуле, постає у сучасному в різних виявах. Не є виключенням і

форменний одяг. Головний убір для українських військових, що отримав назву мазепинка, почали масово носити в 1914 році. «Першу шапку пошив генеральний писар українського січового союзу Дмитро Катамай... Пізніше поширилася назва «мазепинка». 28 червня 1914 року тисячі січовиків із різних місцевостей Галичини прокрокували центром Львова в одностроях і мазепинках» [8, с. 94]. З часом цей головний убір набув офіційного визнання: «17 січня 1917 року мазепинки почали шити державним коштом» [8, с. 94]. А під час Другої світової війни її носили воїни Української повстанської армії. Вона еволюціонувала і в наш час: «20 квітня 2015 року Міністерство оборони затвердило мазепинку як польовий кашкет Збройних сил України» [8, с. 95].

За результатами цього дослідження, яке базувалося на матеріалах журналу «Локальна історія» і присвячене мазепинській тематиці, робимо висновок, що українська історична журналістика є і має потенціал для розвитку. А співпраця журналістів та істориків дає нові наукові й публіцистичні бачення уже дослідженої тематики чи проблематики, відкриває перспективи нових досліджень і пошуків.

Список літератури:

1. Величко Самійло Літопис Київ.: ТОВ „Видавництво «Кліо», 2020, 1016 с.
2. Грушевський Михайло Сергійович "Мазепинство" і "богданівство" : На українські теми / Твори: у 50 т. / М. С. Грушевський; редкол.: П. Сохань, Я. Дашкевич, І. Гирич та ін.. – Львів: Видавництво "Світ". – 2005. – Т. 2. – С. 199–206.
3. Дорош Марина Історичний наук-поп – шанси на виживання <https://ms.detector.media/mediaanalitika/post/7334/2012-04-30-istorychnyy-nauk-pop-shansy-na-vyzhyvannya/> (29.10 .2023 р.)
4. Енциклопедія Українознавства Львів 1994.- Т.4. – 1600 с.
5. Ковалевська Ольга Безвинно проклятий // Локальна історія № 9 2021 р. С. 46–49.
6. Коціра Христина Батьківщина гетьмана Вані // Локальна історія № 9 2021 р. С. 14–21.
7. Криштопа Олег Найдраматичніший роман в історії України: Був чи не було? // Локальна історія № 9 2021 р. С. 36–39.
8. Липовецький Святослав Мазепинка // Локальна історія № 9 2021 р. С. 94–95.
9. Ляска Віталій Мазепа Janus Макогін // Локальна історія № 9 2021 р. С. 1.
10. Мадей Анна Історико – культурний контент інформаційно – аналітичного тижневика «Дзеркало тижня. Україна» (2004–2019 рр.) 27.00.04 – теорія та історія журналістики, дисертація Київ – 2020, 278 с. https://scc.knu.ua/upload/iblock/2d8/q9j9fx46b44d702gqbcet8d5ydba87xi/Madei_dis.pdf
11. Матяшук В. П. Помилки військової політики М. Грушевського як голови Центральної Ради https://vlp.com.ua/files/17_7.pdf (30.10. 2023 р.)
12. «Метою створення журналу було дати суспільству зрозумілий та якісний продукт...» https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0_%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F
13. Молодий Володимир Поява і повернення арабського мазепинського Євангелія // Локальна історія № 9 2021 р. С. 44–45.
14. Пуківський Юрко Мазепине правління як найуспішніший період в історії України // Локальна історія № 9. 2021 р. С. 4–11.
15. Терамає Наталія 5 причин ще раз подивитися «Молитву за гетьмана Мазепу» // Локальна історія № 9 2021 р. С. 62–65.
16. Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф. Г. Турченко. – Вид. 2-ге, доп. І перероб. – Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – 672 с.

17. Фільми, що присвячені Івану Мазепі <http://www.mazepa.name/biograph/mazepa16.html>
18. Чернецький Євген Герб із багатьма невідомими // Локальна історія № 9 2021 р. С. 22–23.

Zagorodnyuk V. S. MAZEPIAN TOPIC IN HISTORICAL JOURNALISM: PROBLEMS AND PROSPECTS (on the material of the magazine “Local History”)

The article is devoted to the research and analysis of the subject of the portrayal of Ukrainian Hetman Ivan Mazepa in the magazine “Local History”, which entered the information space, using the achievements of historical science and historical journalism. This combination gives the publication the possibility of scientific and popular coverage of a wide variety of historical topics for a wide range of recipients.

A large number of studies about Ivan Mazepa did not prevent this magazine from submitting such publications that give a new impetus to the understanding and perception of this personality, who contributed great potential to Ukrainian state-building. And it remains relevant even today. The research of T. Tairova-Yakovleva, V. Lyask, E. Chernetskyi, V. Molodoy, N. Teramae, O. Kovalevskaia, S. Segeda, S. Lypovetskyi and other scientists and journalists published in “Local History”; confirm this thesis.

The article shows their variety of topics and genres. And this can be explained logically because this is how the content of printed materials is outlined. From them emerges the image of the hetman in actions, deeds, plans, and hopes. The study focuses attention on the current Mazepian, its versions, influence on modern state-building processes. The names of the sections: “Exclusive, Heraldry”, “Artifact”, “Searches”, “Cinema”, “Memory”, the materials of which are analyzed in this article, give an idea of the large-scale range of Mazepian.

In this study, attention is focused on those publications of “Local History” about Ivan Mazepa, which encourage further scientific research, confirm previously put forward hypotheses based on new facts, and provide materials for new local history research, journalistic discussions, which contributes to the development of historical journalism.

Key words: historical journalism, history, magazine, subject, Mazepiana, facts, research.